

**МІЖНАРОДНОЮ ПОДІЛ ПРАЦІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ
ІНТЕГРАЦІ**

Посохов І.М.,

доктор економічних наук, професор,

**професор кафедри економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин,
Навчально-науковий Інститут економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»**

Похвалітова Д. Д.,

**студентка кафедри економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин,
Навчально-науковий Інститут економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»**

Значення міжнародного поділу праці є досить актуальним нині, адже участь України в міжнародному поділі праці є одним із чинників її ефективного економічного розвитку.

Слід зазначити, що національна економіка країн не може розвиватися замкнуто або ж відособлено, адже це може призвести до глобальної відсталості держави, її нездатності бути конкурентоспроможною та ослаблення, а в подальшому до виникнення криз, таким чином і сучасне розвинене суспільство не має змоги повноцінно існувати завдяки лише натуральному господарству і бартерному обміну продовольством. Історично світове господарство виникло і згодом розвивалося як безперервне та стабільне економічне співробітництво між державами завдяки взаємовигідному економічному обміну. Активний розвиток світового ринку сприяв активізації економічних зв'язків між країнами та спеціалізації більшості з них, що в результаті призвело і до посилення міжнародного поділу праці. Це надає змогу забезпечувати потреби держав у різноманітній продукції, сировині, робочих ресурсах, капіталі, а також задовольнити інформаційні потреби, що в свою чергу сприяє інтенсифікації міжнародної торгівлі, завдяки чому активізується розвиток продуктивних сил суспільства, при чому на двох рівнях: низовому (країни, регіону) та вищому (світовому). У свою чергу міжнародний поділ праці зумовлений особливостями географічного положення держав, їх власними ресурсами, національно-історичними особливостями різних країн та доцільністю налагодження виробництва конкретного виду продукції, а особливо важливим тут є критерій науково-технічного розвитку, проте це веде їх до співпраці, співдружності і часто навіть до об'єднання національних господарств [1-12].

Науково-технічний прогрес нині сприяє посиленому поглибленню процесу поділу праці й більш конкретному та принциповому визначенню пріоритетів між виробництвами різних країн, розробці й упровадженню нових технологій, спостерігається зміна потреб більшої частини населення, а отже, і попиту, тому стає нерентабельним і неефективним виробляти всі можливі варіанти продукції лише в одній державі, через що виникає потреба їх спеціалізації на продукуванні і постачанні на світовий ринок окремих видів товарів. Через що можна зробити висновок, що характерна риса світового господарства – це наявність різних умов «існування» у його учасників, отже на світовому ринку будуть лідирувати саме найбільш багаті на ресурси та найбільш технічно розвинені країни світу, тому що ця продукція буде недорогою і конкурентоспроможною. Проте слід враховувати, що це можливо лише в ідеальних умовах, адже в реальних – країна здатна виробляти лише вигідні та найбільш конкурентоздатні товари [1] і постачати їх на світовий ринок.

Теорія порівняльних витрат яскраво демонструє, що вигідність спеціалізації властива не лише ситуаціям з абсолютною перевагою однієї країни над іншою у виробленні конкретного товару, а й при умовах, коли дана перевага не спостерігається.

Також передбачена і зворотна ситуація, так як в умовах, коли країна має переваги у виробництві не одного, а декількох товарів, їй також слід спеціалізуватися на випуску лише одного, який має абсолютну перевагу [13-15].

Тож міжнародний поділ праці є стимулом до вироблення великих обсягів продукції і кращої якості. Також можна визначити два характерних мотиви для його появи і поглиблення: економічний мотив, що є по суті економічною вигодою національних економік від наявності системи світового господарства та загальнолюдський фактор, який визначається в тому, що економічне об'єднання держав також призводить і до політичного співробітництва, тобто вирішення загальнолюдських проблем стає більш легкою задачею [16-18].

Дослідження Міністерством торгівлі і економіки японських ТНК підтвердило очікування фірм (менше 10 %), що регіональна інтеграція суттєво вплине на виробництво або міжнародний поділ праці, водночас виявилось, що отримані вигоди від розширення ринків експортних операцій вдвічі перевищували очікувані. Вплив регіональної інтеграції на внутрішньорегіональні прямі іноземні інвестиції значно коливається у різних регіонах. Частка внутрішньорегіональних прямих іноземних інвестицій серед регіональних груп, що розвиваються, загалом значно нижча, ніж для розвинених регіональних груп (тобто ЄС).

Країни, які активно беруть участь у міжнародному поділі праці, зазвичай мають більш високі темпи економічного зростання. Це підтверджує розвиток Німеччини, Японії та «нових індустріальних країн», а саме Тайваню, Гонконгу, Південної Кореї та Сінгапуру. Країни, що не змогли знайти місце в міжнародному поділі праці мають нижчі темпи економічного зростання або навіть – згорання промислового виробництва [2].

Але не слід забувати, що міжнародний поділ праці також не ідеальна система і йому властиві деякі недоліки та негативні явища, варто відзначити як приклад надмірну спеціалізацію на виробленні конкретного виду продукції якоюсь із країн, адже це може викликати неприємні наслідки, якщо колись цей товар перестане бути конкурентноздатним або при появі більш якісного та дешевого аналога чи замітника, тому що тоді, як наслідок, обов'язково станеться падіння економіки, криза та втрата значного джерела національного доходу. Недоліки міжнародного поділу праці полягають в тому, що існує невелика група промислово розвинених країн, де існує комплекс взаємопов'язаних галузей, у той час, як значна група країн стає сировинними додатками економічно розвинених країн, економіка яких спеціалізується на випуску декількох сировинних або сільськогосподарських товарів. Вузька спеціалізація країн гальмує їх рівень економічного зростання [3], сприяє їх пограбуванню внаслідок нееквівалентного обміну. Тож з одного боку МПП призводить до розвитку економіки одних країн, а з іншого призводить до економічної деградації та несамостійності інших.

Список використаних джерел

1. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 602 с.
2. Криховець-Хом'як Л.Я., Длугопольський О.В., Вірковська А.А., Економіка (профільний рівень): підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти. - Тернопіль: Астон, 2019. – 296 с. : іл.
3. Посохов І. М. Дослідження державної політики регулювання ризику в країнах ЄС / І. М. Посохов // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 2. – С. 8-11.
4. Посохов І. М. Дослідження ринку вагонобудування України та конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на світовому ринку та ринку країн СНД / І. М. Посохов // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ", 2015. – № 60 (1169). – С. 115-118.
5. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – 450 с.
6. Посохов І. М. Підходи щодо забезпечення конкурентоспроможності України (на основі світового досвіду) / І. М. Посохов, О. В. Чепіжко // Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти = Innovative development of information society: economic and managerial, legal and sociocultural aspects : зб. матеріалів 6-ї Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих учених, 14 грудня 2017 р. – Чернігів : ЧНТУ, 2017. – С. 74-76.
7. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 1 / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол.: І. М. Посохов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2018. – 606 с.
8. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 2, т. 1 / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол.: І. М. Посохов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2019. – 762 с.
9. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 2, т. 2 / С. І. Архієреєв [та ін.] ; ред. кол.: І. М. Посохов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2020. – 702 с. – Представлено: с. 3-12; 700.

10. Посохов І. М. Зона вільної торгівлі України та ЄС: сучасні результати та перспективи розвитку / І. М. Посохов // Угода про асоціацію з ЄС як інструмент забезпечення стійкості економіки України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 25-26 листопада 2021 р. : у 2-х ч. Ч. 1 = Association agreement with the EU as a resilience tool for Ukrainian economy : proc. of the intern. sci. and practical conf., November 25-26, 2021. : in 2 vol. Vol. 1. – Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2021. – С. 32-35.

11. Посохов І. М. Сучасний стан та перспективи ціноутворення вітчизняних компаній на світових товарних ринках в умовах глобалізації та євроінтеграції / І. М. Посохов, К. О. Белих // Стабілізація ринкової трансформації економіки: теорія, організація та методика : зб. тез наук. робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. для студентів, аспірантів та молодих учених, 21 грудня 2019 р. – Київ : Нова Економіка, 2019. – С. 25-28.

12. Посохов І. М. Дослідження ринку вагонобудування України та конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на світовому ринку та ринку країн СНД / І. М. Посохов // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ", 2015. – № 60 (1169). – С. 115-118.

13. Посохов І. М. Сучасні міжнародні стандарти ризик-менеджменту / І. М. Посохов, О. О. Ходирева, Г. Ю. Кабиш // Сучасні тенденції розвитку світової економіки : зб. матеріалів 9-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 26 травня 2017 р. – Харків : ХНАДУ, 2017. – Т. 2. – С. 77-78.

14. Посохов І. М. Діджиталізація світового ринку праці [Електронний ресурс] / І. М. Посохов, О. В. Федоренко // Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути : матеріали 23-ї міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 10 грудня 2021 р. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2021. – С. 76-78. – URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/55554>.

15. Посохов І. М. Модель корпоративного управління України: становлення, особливості, основні напрямки подальшого розвитку / І. М. Посохов // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ", 2012. – № 25. – С. 175-183.

16. Посохов І. М. Дослідження категорії корпорація і сутності корпорації / І. М. Посохов // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ", 2012. – № 16. – С. 3-12.

17. Посохов І. М. Актуальность секьюритизации рисков в страховании и перестраховании в современных условиях / И. М. Посохов // Вестник Нац. техн. ун-та "ХПИ" : сб. науч. тр. Темат. вып. : Технический прогресс и эффективность производства. – Харьков : НТУ "ХПИ", 2011. – № 25. – С. 12-18.

18. Посохов І. М. Вплив діджиталізації на систему міжнародних економічних відносин у XXI столітті / І. М. Посохов, Д. Д. Похвалітова // Development of modern economic science in the context of digitalization : proc. of the Intern. sci. conf., December 3-4, 2021. – Riga : Baltija Publishing, 2021. – P. 159-161.